

Beretning ved Årsmødet for Landsudvalget for Svin tirsdag den 26. oktober 2004 ved formand for Landsudvalget for Svin, Gårdejer Lindhart Nielsen.

Indledning

Det forgangne år gav mange oplevelser på godt og ondt. Som sædvanlig har det næsten været for spændende for os svineproducenter.

Og som sædvanlig kunne vi glæde os over en overvældende interesse fra politikere, medier og den øvrige befolkning.

Den beskedne noteringsstigning giver en yderst anstrengt økonomi for de fleste. Og noteringen er ikke bare lav ! Den er lavere end noteringen hos vores nærmeste konkurrenter.

Vi oplevede også en stadig skærpet kurs i forbindelse med miljøgodkendelser. Sagsbehandlingstiden er stadig alt, alt for lang.

Og endnu værre ! De lokale myndigheder har deres egen dagsorden, som fastlåser mange ved renoveringer og nybyggeri. Og det til trods for, at der ikke bliver flere dyreenheder i svinesektoren og der bliver færre i kvægsektoren.

Herudover bød året på en lang række andre oplevelser:

Vandmiljøplan III, diskussion om miljøgodkendelser og produktionsoverskridelser, reform af landbrugsstøtten, udsving i foder- og smågrisepriser, dyrevelfærdskontrol med fokus på skulderyr, PMWS og meget, meget mere.

Vi svineproducenter er tilsyneladende en helt speciel og ukuelig race, der ikke sådan lige lader os blæse omkuld.

Vi står skulder ved skulder og fortsætter med at levere varen:

- Effektiviteten er – til glæde for miljøet og økonomien - den bedste i verden.
- En imponerende udvikling, der gør, at de høje danske lønninger ikke for længst har trukket tæppet væk under dansk svineproduktion. En medarbejder producerer i dag 3 gange så meget som for tyve år siden.
- Fødevarer sikkerheden og **kødkvalitet** er i top.
- Det gælder også dyrevelfærden. Omlægningen af stalde til løsgående søer og stier med faste gulve overgås næppe af noget andet land.

Lidt galgenhumor har vi også. For som nogle svineproducenter ynder at sige: " Man skal ikke hænge med hovedet, når man står i gylle til halsen !"

Økonomi og produktivitet

Nej, generelt hænger vi ikke med hovedet, men den økonomiske situation er stadig ikke noget at råbe hurra for.

Gennemsnitsresultatet endte i 2003 med et minus på 140.000 kr., mens forventningerne til 2004 med et plus på 54.000 kr. er noget bedre.

Resultat pr gris forbedres med ca. 75 kr. i forhold til 2003, fordi afregningsprisen bliver højere og renten er lavere.

Går vi nærmere ind i regnskabstallene for 2003 kan vi se, at de integrerede besætninger og slagtesvinebesætningerne tabte omkring 95.000 kr., hvorimod soholderne tabte kr. 200.000.

Der er nogle gevaldige huller der skal fyldes op de næste år.

Udvikling i produktionsomkostninger

Historisk har vi oplevet en faldende notering i reelle kroner, og det ville se endnu værre ud hvis man regnede inflationen med. Ingen ved hvad fremtiden byder, men vi skal nok være glade, hvis blot kan undgå et fald i samme tempo.

I Landsudvalget har vi set på, hvad der skal til for blot at fastholde omkostningerne på samme niveau om 10 år.

- Hvis inflationen er 3 pct. om året, ja så stiger løn, rente og afskrivningsomkostninger med 80 øre pr. kg.
- Når slagtevægten øges med 4 kg falder omkostningerne med ca. 10 øre pr. kg.
- Et skøn på 1,2-1,3 pct. stigning i effektiviteten giver 40 øre
- En fordobling af besætningsstørrelserne giver 30 øre pr. kg. i størrelsesøkonomisk gevinst.

Dermed kan vi lige akkurat holde det nuværende omkostningsniveau. Lad mig gentage, så alle I salen har hørt det og politikerne kan forstå det !

Hvis ikke vi får mulighed for at fordoble den gennemsnitlige besætningsstørrelse fra ca. 100 dyreenheder til 200 dyreenheder, vil omkostningerne være højere om ti år end de er i dag !

Får vi ikke mulighed for at tilpasse bedrifterne, kan vi godt glemme alt om fremtidig konkurrenceevne.

En konkurrencedygtig notering

De danske andelsselskaber vokser betydeligt i disse år. Både inden for og uden Danmarks grænser.

De seneste opkøb i Polen og Storbritannien giver Danish Crown et potentiale, som mange af vores kolleger i andre lande misunder os.

Jeg håber og forventer de får ret !

Når vi danske svineproducenter investerer i markedsadgange, forædling og slagterivirksomhed i udlandet, har vi en klar forventning om, at det kan mærkes på vores egen notering.

Det må aldrig være et mål i sig selv at vokse, men størrelsen er midlet til at nå målet:

Bedst mulig afregning til andelshaverne!

Som svineproducenter er der to helt klare forventninger for at gå positivt ind i det her:

- Investeringerne skal først og fremmest hjælpe vores selskaber og ikke de lokale svineproducenter.
- Endnu vigtigere er, at slagteriselskaberne kan betale en afregningspris, der mindst svarer til det de øvrige slagteriselskaber i Europa kan betale.

Vi er mange, der har siddet uroligt i stolen og fulgt noteringsudviklingen de sidste par år, og vi må fastholde, at en konkurrencedygtig notering er grundforudsætningen for alle vores kalkulationer og budgetter.

Eksport af smågrise

Hvis de tyske slagtesvineproducenter på sigt vil betale mere end Den beregnede Smågrisenotering til de danske soholdere, så er den danske slagtesvineproducent på lang sigt sat skakmat.

Men kan de det?

Det tror jeg svineproducenter, slagteriarbejdere og alle, der i øvrigt nyder godt af svinesektorens bidrag til samfundsøkonomien, gerne vil have nærmere belyst.

Vi har lavet et regnestykke, der bygger på fire hovedforudsætninger:

1. Noteringen i Danmark og Tyskland bør kunne ligge på nogenlunde samme niveau. Det har den gjort i de sidste 10 år.
2. Med hensyn til slagtesvin kan vi konstatere, at danske slagtesvineproducenter kan holde samme omkostningsniveau som de tyske, på trods af den manglende tungsvinefordel.
3. Det koster 50 kr. mere at lave en smågris i Tyskland end i Danmark. Vi er verdensmestre, når det gælder om at producere grise pr. årssø, og vi har en helt anden gennemsnitsstørrelse på sobesætningerne i Danmark. Selvom strukturudvikling nu tager fart i Tyskland, tror jeg, vi kan holde forspringet.
4. Sidste forudsætning er et tysk mellemhandlerslær på ca. 8 kr., og den længere transport koster 6 kr. ekstra. I alt 14 kr.

Samlet er der i Tyskland ekstraomkostninger på 64 kr. pr gris. Det svarer til 70 øre ekstra på noteringen før tyskerne kan holde samme niveau som os.

De tyske slagtesvineproducenter vil naturligvis ikke bære dette tab alene. Sender han det halve tab - altså 32 kr. - videre, så bliver smågrisene i Tyskland alt andet lige 18 kr. dyrere end i Danmark.

Beregningsen opvejer dermed ikke de ca. 30 kr., der er i eksportomkostninger i Danmark til samlestalde, dyrlæger m.v.

En soholder der satser på eksport, må alt andet end lige indstille sig på et 12 kr. ringere resultat, med mindre eksportomkostningerne kan presses ned, f. eks ved eksport direkte fra besætningen. Konsekvensen er, at den danske slagtesvineproducent, der betaler **Den beregnede Smågrisenotering** er konkurrencedygtig.

Smågriseomsætning

Det er klart, at en eksport af 1,8 mio. smågrise har afgørende indflydelse på puljenoteringen.

Ser vi på de sidste 4 år, har den da også ligget 4 til 16 kr. under den beregnede notering og på det seneste har omsætningssituationen været yderst anstrengt.

Ret beset burde halvdelen af smågrisene jo handles med et fradrag i forhold til **Den beregnede Smågrisenotering**, som er en gennemsnitsberegning.

Vi har netop hørt om optagelsen af en dansk slagtesvineproducent i 'Guinness Rekordbog'.

Han har, som den første, formået at tegne en smågriseaftale, hvori der indgår et fradrag og ikke et tillæg.

For nogle år siden lancerede vi i Landsudvalget et indeks for smågrisenes genetiske værdi. Indekset er desværre ikke brugt særligt meget, men ligger fortsat frit tilgængeligt på vores hjemmeside www.dansksvineproduktion.dk.

Foderpriser og kornforsyning i Europa

På foderstofmarkedet oplevede vi et yderst turbulent år med store prisudsving på både soja og korn. Sojaprisen var historisk høj og kornpriserne røg op til 110 kr. De hårdest ramte var foderstoffirmaerne og hjemmeblandere, der køber ekstra korn ind i løbet af året.

Det gælder om at dække sig af, hvad de fleste også gør.

Glæden over de etårige kontrakter var dog blandet med frygten for voldsomme prisstigninger, når de nye kontrakter skulle indgås.

Heldigvis endte det med foderkontrakter på stort set samme niveau som sidste år. Slagtesvinefoderet er lidt dyrere, men til gengæld er smågrisefoderet billigere. Vi kan glæde os over, at der stadig er konkurrence på det danske foderstof marked og i særdeleshed kan vi glæde os over en super høst over det meste af verdenen.

I EU steg høstudbyttet med 25 procent og priserne på foderhvede ligger på 70-75 kr.

Tidligere talte man om en usynlig hånd, der styrer udbud og efterspørgsel i markedet.

Nu ses en yderst synlig kinesisk hånd. Velstandsstigningen i Kina er den motor, der trækker udviklingen i forbruget på verdensmarkedet. Med deres enorme ordrer kan markedet lynhurtigt blive forrykket væsentligt - i hvert fald på kort sigt.

Det billede vi ser på foderstofmarkedet gælder måske også svinekød inden længe.

I det hele tage må vi som svineproducenter være forberedt på store udsving i priserne på stort set alt og dække os af.

Globaliseringen har for længst holdt sit indtog og kører derud med stadig større fart.

Det globale marked

WTO-forhandlingerne fik ny fremdrift med indgåelsen af en rammeaftale i år. Planen er, at nedbryde handelsbarrierer, og reducere og ensarte støtten på landbrugsområdet. Men en ny WTO-aftale skal godkendes i alle 147 medlemslande og kan tidligst træde i kraft 1. januar 2008. Derefter følger en periode på 5 til 6 år, hvorefter de trufne beslutninger skal implementeres. Der går altså en rum tid, inden vi ser noget fra den kant.

Fremtidsudsigterne for producenter af fødevarer er umiddelbart positive. Markedet vokser over hele verden, og næsten alle bliver rigere. Den største vækst i fødevarerforbruget sker dog i Asien, hvor de bløde parametre, som fx dyrevelfærd, har mindre betydning.

Skal vi ind på det asiatiske marked, må vi erkende at svinekød er en forholdsvis standardiseret handelsvare, der handles ud fra pris, kvalitet og leverings sikkerhed. Markedet giver derfor begrænsede muligheder for ekstra pris på salgssiden f. eks for dyrevelfærd.

International konkurrenceevne

Dermed kommer konkurrenceevnen i primærproduktionen til at spille en afgørende rolle for hvem der kommer til at producere svinekød til verdensmarkedet på langt sigt.

Lande som Canada, Brasilien og Spanien øger i disse år deres produktion af svin. Væksten sker med baggrund i meget lave omkostninger.

Jeg skal undlade at nævne hvor lave de brasilianske produktionsomkostninger er. I ønsker ikke at høre det !

Til gengæld vil jeg tillade mig at være aldeles ukollegial og ønske, at det vil vare rigtig mange år inden brasiliansk svinekød finder vej til kølemontrene i Europa, Japan og USA.

Brasilianernes hovedproblem er, at de fortsat vaccinerer kvæg mod mund- og klovsyge i flere af delstaterne.

Dog skal jeg bemærke, at Canadas og især Brasiliens konkurrenceevne afhænger af landets valuta. Brasiliens lave produktionsomkostninger blev skabt i begyndelsen af 2002, hvor den brasilianske møntfod realen blev devalueret fra knap 4 kr. til godt 2 kr. Altså en halvering.

Effekten af en sådan devaluering bliver normalt opløst over 5-7 år på grund af den øgede inflation, som en devaluering medfører.

I Danmark er produktionsprisen pr kg svinekød i dag 9,74. Dermed ligger vi midt i de vesteuropæiske lande.

Den dårligste fjerdedel af de danske producenter ligger på 10,30, mens de bedste på ligger på 8,95.

Dermed kan selv de bedste knap nok matche spansk svineproduktion, der har en væsentlig lavere omkostning end de øvrige europæiske lande.

I udlandet har danske svineproducenter investeret op imod 1,5 mia. kr. i ca. 40 - 50.000 soplader med tilhørende slagtesvin. Det kan stige til et niveau på 150.000-300.000 om 10 år.

Nu er der ikke tale om 'udflagning' i traditionel forstand. Stort set ingen danske svineproducenter flytter til udlandet. Vi foretrækker at drive bedrifterne videre i Danmark og tror, vi fortsat kan konkurrere internationalt.

Men det kræver, at danske svineproducenter er blandt de mest produktionseffektive i verden, og der er ikke plads til øgede omkostninger.

Ledelse skraft

Regnskabsanalyserne og DB-check viser, at der er mulighed for betydelige forbedringer i de fleste af bedrifterne. Naturligvis i varierende omfang.

I dag er faglig dygtighed en forudsætning, men ikke nok. Overblik og ledelse også helt afgørende.

Det er ejerens ansvar, at ledelseskraften er til stede på bedriften.

Her vil jeg gerne pege de bedre muligheder den nye landbrugslov giver for fælles driftsselskaber.

Et driftsselskabet kan tage sig af alle de opgaver, der ikke har noget at gøre med den daglige drift af svineproduktionen. Den enkelte svineproducent kan dermed bedre holde fokus på svineproduktionen.

De opgaver, der ville være naturligt at placere i et driftsselskab, kunne være:

- Indkøb, herunder foder, medicin, el, EDB og telefoni.
- Administrative opgaver som personale, budget, regnskab, **produktionskontrol** og styring.
- Finansiering og forsikringer er områder, hvor der formentlig også kan findes besparelser.

Driftsselskaberne skal i høj grad sørge for udvikling og opsøge ny viden. De vil typisk bruge 5-10 højt specialiserede rådgivere, fx indenfor områderne finansiering, økonomi, fodring, sundhed, miljø og planteavl.

Som sagt - det er en mulighed - og jeg tror vi alle skal vurdere, hvordan vi kan uddelegere nogle af opgaverne og samarbejde bedre.

Her kan vi lære af Den danske Banks slogan: Gør det du er bedst til !

Krav til løn - og arbejdsforhold

Antallet af medarbejdere i svinebesætningerne er omkring 6.000.

På kort sigt vil vi nok se en vis tilgang af medarbejdere fra de nye EU-lande. Men erfaringsmæssigt vil denne stigning hurtigt flade ud, og vi skal fortsat satse på at skabe arbejdspladser, der er attraktive for dygtige danskere – unge som ældre.

I besætninger med flere medarbejdere er der behov for kvalifikationer på højt ledelsesmæssigt og fagligt niveau, og dermed kan der også skabes spændende jobs.

Vi skal tiltrække talentfulde unge mennesker, som er i stand til at lede og en dag overtage de store bedrifter.

Her spiller vores image også en stor rolle.

Image og samfundskontakt

Vi landmænd kan godt være stolte af det arbejde, vi i det daglige udfører. Og vi har ikke noget at skjule.

Derfor har det samlede erhverv afsat 6,5 mio. kr. pr. år til Åbent Landbrug.

Markedsføringen af åbent hus arrangementet den 3. søndag i september gav en fordobling til 36.900 besøgende på 55 gårde. Heraf var 22 ejendomme svinebesætninger. Det er flot, og jeg vil godt her opfordre alle svineproducenter til at bruge endnu mere tid på at invitere grupper af voksne og børn på besøg. Det er en af de vigtigste veje til at forbedre vores image.

Jeg skal her nævne, at I ude i forhallen kan se en helt ny videofilm om dansk svineproduktion. Den er beregnet til skolebrug, men den kan også anvendes af jer alle sammen i andre sammenhænge.

I Landsudvalget aftalte vi med Landbrugets Samfundskontakt og den lokale svinerådgivning, at vi på en række dyrskuer og et høstmarked ville sætte fokus på dyrevelfærd i svineproduktionen.

En so med smågrise i en moderne faresti være skulle være centrum for udstillingen.

Mange var skeptiske ! Også de landmænd og rådgivere, som stillede sig til rådighed for udstillingen. Men konklusionen var klar. Udstillingen blev et rigtig godt udgangspunkt for en sund debat om moderne svineproduktion.

Miljø

Hvis man skal dømmes ud fra dagspresse og politikere, er svinesektoren den helt store synder, når vi taler miljø.

Vi oplever fordomme, som er svære at genkende fra det virkelige liv. Rent faktisk går den rigtige vej, som Orla Grøn Pedersen vil demonstrere i sin faglige beretning.

Alligevel strammer myndigheder og Naturklagenævnet nu yderligere kravene til udvidelser i svineproduktionen. Især i områder, der er beskyttet af internationale regler. På kortet ses disse områder. Ord som, Habitats- og fuglebeskyttelsesområder, Ramsar, Natura 2000 og Vandrammedirektiv kommer vi til at høre meget mere til.

Indtil videre er vi dog godt beskæftiget med at leve op til vandmiljøplanerne. Vandmiljøplan III blev vedtaget i foråret 2004. Den fokuserer på:

- fosforudledningen til vandløb og søer,
- kvælstofudvaskning,
- **ammoniakfordampning** ved sårbar natur
- samt lugtgener.

I svinesektoren er vi helt med på, at der skal findes løsninger med hensyn til lugt for de svinebesætninger, der ligger tæt på naboer. Tilsvarende med ammoniakfordampning, hvis de ligger tæt på sårbar naturområder.

Men kommuner, amter og politikere har travlt med at gøre besætningsudvidelser til et problem uanset størrelse og placering.

Helt urimeligt ser vi amternes og kommunernes miljøkrav til nye stalde blive stadig mere generelle. Det bliver en væsentlig økonomisk belastning. Og det kan selvsagt være afgørende for produktionsudvidelsen hos den enkelte landmand.

Vi mente også, at det såkaldte 'kumulative' princip var gældende. Dvs. der ses på den samlede miljøbelastning i et område eller en bedrift. Men lukning af kvæg- eller svinebesætninger giver ikke nødvendigvis mulighed for at udvide et andet sted. Heller ikke når man selv køber ejendomme med ældre produktionsanlæg og nedlægger dem.

VVM-godkendelse og miljøvurderinger

VVM procedurerne med screening og en eventuelt VVM-godkendelse tager alt, alt for lang tid i dag. Det bør kunne gøres på et halvt år.

Som det er nu er to år hurtigt. Alligevel betyder det, at en landmand, der bygger ud fem gange, bruger en tredjedel af sin aktive erhvervskarriere på at vente og atter vente. Det er ikke rimeligt !

Vi må have hurtige og ensartede metoder ved miljøscreeninger og VVM-godkendelser.

Så har vi mulighed for at forudse, hvilke krav der bliver stillet, og vi mulighed for komme i gang med byggeriet.

Kontrol af produktionsomfang og Miljøgodkendelser

Vi har endnu engang fået udvidet vores ordforråd, ordet 'kontinuitetsbrud' betyder at man mister sin miljøgodkendelse, hvis man ikke udnytter den over tre år. Man skal altså altid ha' fuld produktion hele tiden.

Endnu værre er den tvivl, der hersker om både miljøgodkendelser og produktionens faktiske størrelse. Og vi ser kommunernes udmeldinger om overproduktion inden forholdene er ordentligt klarlagt. En helt urimelig situation !

Fra Landsudvalgets side, har vi lavet en grundig vurdering på forskellige modeller for de fremtidige miljøgodkendelser:

- antal dyr,
- antal stipladser
- eller kg kvælstof pr. år.

Konklusionen er, at det nuværende dyreenhedsbegreb er forkert.

I svinesektoren er vi bedst stillet med en miljøgodkendelse, der er baseret på kg kvælstof pr. år.

En dyreenhed svarer så til 100 kg N, hvilket også var den oprindelige model og udgangspunktet i EU-reglerne. Så bliver vi vurderet på miljøet og ikke på antal dyr eller kg svin, som er irrelevant. Modellen tager samtidig hensyn til udvikling i effektiviteten.

Der skal være et 3 års rullende gennemsnit, så der kan tages hensyn til biologiske variationer, og vi skal have mulighed for at vælge mellem egne tal og normalt.

Vi skal også have set nærmere på indberetningstidspunkt. Umiddelbart er det Landsudvalgets holdning, at den første oktober vil være et godt tidspunkt at bruge som skæringsdato for indberetningerne.

Det er klart, at hele dette område skal vi have grundigt afstemt med plante- og kvægsektoren. I sidste ende skulle vi gerne nå frem til et enkelt og dynamisk system, som tager højde for forbedringer, der løbende bliver gennemført.

Dyrevelfærd, transport og sundhed

Miljøområdet er langt fra alene om omfattende reguleringer i Danmark.

Også transport-, sundheds- og dyrevelfærdsområderne har detaljerede reguleringer.

Med hensyn til dyrevelfærd har vi meldt klart ud.

Egentlige dyreværns sager kan og vil vi ikke forsvare, men vi må be' om en fair og ordentlig behandling, når vi er ude i en tolkning af hvad der skal til for at sikre god dyrevelfærd. Hvor meget halm er nok? Hvornår er søerne mættede? osv. Vi ønsker ikke politianmeldelser, og ser i stedet frem til en god dialog ved 5% kontrolbesøgene. Så tingene kan køre på en ordentlig måde.

Ved indtransport af slagtesvin, ser det ud til, at vi nu mister muligheden for at køre med 0,35 m² på de korte transportere. I stedet skal vi op på 0,42 m². Her sejrer ønsket om politisk profilering over fagligheden.

For det er helt i modstrid med de undersøgelser Slagteriernes Forskningsinstitut har lavet. De viser, at det er fuldt forsvarligt at køre med 0,35 m² på de korte transportere, og faktisk ser det ud til at den ekstra plads giver ringere dyrevelfærd. Regningen er grisens og vores. Mindst 2-3 kr. pr. slagtesvin.

Salmonellahandlingsplanen har nu kørt i 10 år!

Vores målsætning er, at handlingsplanen hele tiden skal justeres, så vi holder salmonellaniveauet i kødet nede.

Generelt mener vi ikke der er belæg for yderligere stramminger i primærproduktionen. Vi kan glæde os over, at Salmonella DT104 nu er uden betydning for svineproducenterne.

På slagterisiden opretholdes dog kravet om særlig håndtering og 0-niveau i ferskt kød. Det kan vi ikke forstå.

Et andet område, som har 10 års jubilæum, er hele setup'et omkring den obligatoriske dyrlægerådgivning og registrering af medicinforbruget. Vi har i mange år ønsket at få ændret medicinbekendtgørelsen. En række administrative procedurer irriterer både os og de praktiserende dyrlæger.

I fællesskab har vi fremsat et forslag til Fødevarestyrelsen, der har kvitteret positivt. Vi forventer således at slippe for irritationsmomenter som signering af medicinflasker, manglende mulighed for telefonisk genordning og anvendelse af samme hætteglas til flere forskellige sygdomme og dyregrupper m.v.

Når vi nu har Vetstat, burde vi også kunne slippe for at lave månedsopgørelserne af medicinforbruget. Alt det her er jo rent papirusseri, der ingen betydning har for, om der er antibiotikarester i kødet eller ej. Hvad der i øvrigt slet ikke er et problem i dansk svineproduktion.

Nu vi er ved medicinanvendelse, så husk at kanyler skal være sporbare og husk – ret aldrig bøjedede kanyler ud.

PRRS - retssagerne er nu ved at nå til vejs ende. Dommen i de 8 prøvesager i Landsretten forventes afsagt i februar 2005. Dermed kan vi endelig begynde at øjne en afslutning og afgørelse på den sag, som 218 producenter har ventet på siden 1996.

Landsudvalgets rolle og funktion

I dette budgetår har Landsudvalget et nettobudget på 99,8 mio. kr.

Som I kan se af figuren, har vi fordelt midlerne med det største budget til avlsarbejdet, dernæst følger arbejdet med stalde og produktionssystemer inklusiv miljø, så har vi afdelingerne for ernæring og reproduktion, sundhed og sygdom. Endelig er der de små afdelinger, der står for information, økonomi, edb-programmer, rådgivningsservice m.v.

Vi har fundet det nødvendigt med en ekstra indsats på miljøområdet, især til reduktion af lugt og ammoniak.

PMWS kræver en utrolig stor indsats, og i Landsudvalget har vi lavet væsentlige ombudgetninger for at kunne give topprioritet til denne sygdom.

I de seneste år har vi i Landsudvalget sat betydelig fokus på projekter omkring dyrevelfærd, og i vinters fulgte vi op med en kampagne overfor svine-rådgivere, svineproducenter og deres rådgivere.

Kortlægningen af svinets arvmasse giver mulighed for at styrke den genteknologiske indsats. Det betyder, at vi for alvor kan tage hul på avl for sundhed og sygdomsresistens.

At avlsarbejdet kører godt kan vi alle se på grise pr. årssø, og det har de også fået øje på ude i verden.

Vi tror at eksporten af avlsdyr vil blive yderligere øget de kommende år, og her skal vi være vågne. Vi skal sikre, at de danske svineproducenter fastholder styringen i avlssystemet og vi skal sikre, at der går et fuldt provenu tilbage til Danmark for det genetiske materiale.

Jeg og de øvrige Landsudvalgsmedlemmer møder meget sjældent egentlig kritik af det faglige arbejde i Landsudvalget. Vi synes, det er i en god gænge og de forslag til projekter, som vi får fra svineproducenter og rådgivere, formår vi normalt at omsætte til faglige projekter rimelig hurtigt.

I kan jo forvisse jer om aktivitetsniveauet ved at se i beretningen, der ligger foran jer eller ved at gå ind på vores hjemmeside. Her har vi frit stillet alle informationer til rådighed efter omlægningen af Info Svin.

Det lyder nok lidt pralende, men rent faktisk er der ingen andre svineproducenter, der har så stærk en udviklingsafdeling. Jeg synes, vi har meget at takke de kloge landmænd for, der i sin tid bakkede op om og udviklede ideen om svineafgiftsfonden.

I Landsudvalget synes vi samarbejdet med de øvrige Landsudvalg bliver bedre og bedre. Og her skal især nævnes Landsudvalget for Byggeri og Teknik samt Landsudvalget for driftsøkonomi, men også Landsudvalget for Planteavl har vi tætte kontakter til.

Vi er enige om hvor skillelinien går mellem de forskellige udvalgs kompetencer og forsøgsaktiviteter, så ressourcerne bliver udnyttet optimalt.

I Danmark er der et betydeligt forskningspotentiale på husdyr- og fødevarerområdet. Og generelt bør vi ikke klage over niveauet.

Dog skal der lyde et lille hjertesuk herfra. Forskningsmidlerne kanaliseres i retning af samfunds- og fødevarerforskningen, og efterlader dermed forskningen i produktionssygdomme og effektivitet stort set uden midler.

Det må vi åbenbart selv klare, og det er vi reelt ikke gearet til, selvom vi forsøger efter bedste evne med det budget vi har.

I et forsøg på at dæmpe op for denne udvikling, har vi sammen med vores samarbejdspartnere på Danmarks Jordbrugsforskning, Landbohøjskolen og Danmarks Fødevarer Forskning udarbejdet et forslag til en fælles forskningsstrategi, og sendt det til de ansvarlige ministre og forskningsrådgivere.

Den indeholder mange spændende elementer, og et af de områder, der skal lægges mere vægt på. Blandt andet forskning i nye staldsystemer, reduktion af dødelighed og produktionssygdomme, overvågningsteknologi mv. Vi håber den vinder gehør når der skal prioriteres.

Hvor er dansk svineproduktion på vej hen?

I Landsudvalget har vi startet et større udredningsarbejde.

Her ser vi på strukturudviklingen og om dansk svineproduktion overordnet set er på ret kurs med specialiseret produktion, Multisite, øget eksport af smågrise m.v.

I dag er det sådan, at de unge svineproducenter primært vælger sohold med salg af fravænnede grise og rent faktisk har de også de største besætninger.

Mange forhold taler for smågriseproduktion. Det kræver mindre jord pr. omsætningskrone og mindre kapital pr. arbejdsplads.

Spørgsmålet er, om rammebetingelserne med de nuværende ejerkrav til jord, miljøgodkendelsessystemet og Landbrugsloven giver nogle uhensigtsmæssigheder, som vi får svært ved at rette op på.

Økonomisk vurdering af produktionsformer

Vi har fået lavet et udtræk fra Landscentrets regnskabsdatabase, der til en vis grad bekræfter dette.

De uoverskuelige kurver viser de forskellige produktionssystemer opdelt ud fra antal dyreenheder. Dermed er krav til jorden ens, og markens økonomi spiller ikke direkte ind.

Analysen viser, at under 350 DE giver sobesætningerne den bedste lønningsevne dvs. kr. pr. arbejdstime, mens slagtesvineproduktionen giver den dårligste.

Baggrunden for dette er, at investeringen pr. dyreenhed er dobbelt så stor i soholdet som i slagtesvineholdet. Ved samme investering er der imidlertid ingen forskel i lønningsevnen. Og det stemmer jo helt overens med modelberegningerne i Den beregnede Smågrisenotering.

Hovedkonklusionen er, at når dyreenheder er den begrænsende faktor, er soholdet mest lønsomt.

Størrelsesøkonomi

For det andet viser analysen, at lønningsevnen er stigende med besætningsstørrelsen.

Det bekræftes af vores modelberegning, der viser, at stordriftsfordelene først klinger af omkring 750 DE uanset om der er tale om et integreret eller et specialiseret brug.

Vores beregning viser også, at sammenligner vi en integreret produktion på 750 DE med specialiseret produktion på samlet 750 DE, er der en gevinst på 35 øre til fordel for den integrerede produktion.

Skal den specialiserede produktion kunne konkurrere, skal de enkelte enheder op på 750 DE, eller samlet omkring et par tusinde DE før den adskilte produktion er konkurrencedygtig.

Men vi gik jo også over til **multisite** af hensyn til sundheden vil mange jo sige !

Men det er **multisite** med opfyldning af sektioner og ikke hele staldanlæg, der praktiseres under danske forhold. Og så er det sundhedsmæssige resultat mere afhængigt af **management** i sektionerne end om grisene flyttes. Dermed er gevinsterne begrænsede i forhold til regelret sektioneret drift i en integreret produktion.

Med mindre man kan køre regelret alt ind / alt ud på ejendommene, skal man altså ikke skille produktionen ad af sundhedsmæssige årsager.

Ser man alene på økonomien burde det nuværende loft over bedrifter på 750 DE ophæves, da der vil være behov for 750 DE på lokalitetsniveau. Ellers får de store sobesætninger problemer, når ønsket om fuld slagtesvineproduktion melder sig.

Landbrugsloven og ejerkrav til jord

I forbindelse med landbrugslovens revision foreslog Dansk Landbrug et ejerkrav på 25 pct. Op til 120 DE og 50 pct. derover. Ønsket kom desværre ikke med i denne runde.

Da mange bedrifter i fremtiden vil komme over 250 DE., vil mange producenter være forhindret i at udvide bedriften med slagtesvineproduktion.

Hvis ejerkravet ikke reduceres, koster det dem ca. 25.000 kr. i staldkapacitet og 80.000 kr. for jorden at investere i en DE til slagtesvin – eller i alt 105.000 kr.

Mange producenter vil finde det mere attraktivt at producere smågrise, også til en lidt lavere pris på det tyske marked, end at investere i jord.

Udvikling afhænger af lovgivning

Generelt ville det være ønskeligt med en lovgivning der fremmer, at man kan investere i det mest attraktive frem for det, der er muligt.

Der er behov for en grundig revurdering af de områder, der påvirker strukturudviklingen mest er:

- Miljøgodkendelser og VVM. Her skal vi have skaffet et fælles teknisk grundlag mellem vores rådgivere og embedsmændene, så vi ikke møder ubegrundede krav.
- Vi skal have nedsat tiden for miljøgodkendelser.
- Vi skal have lavet et system, der godskrider produktivetsforbedringer.
- Vi skal have mulighed for at flytte dyreenheder inden for bedriften.
- Vi skal have ejerkravet reduceret. Det er helt klart med til at skævvride balancen i Danmark.
- Og endelig skal jeg minde om, at harmoniarealet, dvs. udbringningsarealet er 1,4 DE pr. ha i Danmark mod 1,7 DE i resten af Europa.

Ingen grund til skærpelser overfor svineproduktionen

Skal myndighederne bare give los?

Vil vi så ikke drukne i svin og svinegylle i Danmark?

Nej, det vil vi ikke !

Dansk Landbrug har beregnet, at der i 2015 fortsat vil være 30 pct. af landbrugsarealet, der ikke modtager gylle. Det giver basis for øget husdyrproduktion, hvis gyllen fordeles bedre.

For det andet forventer Dansk Landbrug en faldende kvægbestand på ca. 25 pct. de kommende 10 år. I princippet kan disse DE konverteres til ca. 130.000 søer og slagtesvin.

Vi kan også konstatere, at den fjerdedel af produktionen, der ligger inden for 300 m zoner med hensyn til bymæssig bebyggelse og sårbar natur, nok bliver mere eller mindre fastlåst medmindre vi får skabt nogle afgørende teknologiske gennembrud.

De nye stalde vil give mindre **ammoniakfordampning** og **lugtgener**, og gylleudbringningsteknikken vil blive forbedret væsentligt, så lugtgenerne mindskes og kvælstofudnyttelsen øges.

Alt i alt en række forhold der burde give et vist spillerum for svineproduktoren.

Udviklingsscenarier

Samtidig viser en række udviklingsscenarier vi har lavet, at vi får en moderat og bæredygtig udvikling. Også med lempelser. Vi har sammenholdt nutiden med situationen om 10 år. Det ene hvor reglerne ikke bliver justeret, og det andet hvor sagsbehandlingen omkring miljøgodkendelser, gør det noget nemmere at udvide over 250 DE, og desuden halveres kravet til egen jord.

Med uændrede regler forventes en uændret sobestand, og med lempede regler en stigning på 9 pct.

Uændrede regler forventer vi giver en mindre stigning i slagtesvineproduktionen, og en stigning i smågriseeksporten til 2.5 mio.

Med lempelserne vil slagtesvineproduktionen derimod stige væsentligt, og smågriseeksporten falde. Sammen med en stigning i slagte vægten betyder det, at mængden af produceret svinekød vil stige med henholdsvis 11 pct. og hele 29 pct.

Ser vi på kvælstofmængden vil den øgede produktion give omkring 28 pct. ekstra kvælstof i gyllen, men det går stort set lige op med det der forsvinder fra kvægbruget.

En af grundene til at kvælstof i gyllen øges er, at ammoniakfordampningen rent faktisk reduceres på grund af nye staldsystemer, og den reduceres med hele 41 pct.

Endelig vil kvælstoftabet på marken være reduceret på grund af bedre metoder til udnyttelse af gyllen, nedfældning, separering mv.

Alt i alt en fornuftig og positiv udvikling, der både bidrager til samfundsøkonomien og reducerer miljøbelastningen.

Men det går jo også meget godt med de stramme regler vil vores modstandere nok hævde.

Ja, sådan er det på overfladen, men underliggende skjuler sig en langt mere besværlig hverdag for svineproducenterne, og en langt mere anstrengt økonomi, fordi der ikke er mulighed for at vælge de fagligt og økonomiske optimale løsninger.

Afslutningsvis skal jeg pointere, at udviklingen naturligvis ikke afhænger af lovgivningen alene, men også vi klarer os økonomisk.

Det vil afhænge af mange faktorer, som jeg også har kommenteret i min beretning:

- Afdækning over for prisudsving. Vi skal være forberedt på det globale marked.
- En konkurrencedygtig afregning, som den grundlæggende forudsætning.
- Vi skal være opmærksomme på, at eksport af smågrise næppe bliver særligt attraktivt.
- Vi skal holde et konkurrencedygtigt omkostningsniveau - og det sikres ved ledelseskraft, effektivitet og udnyttelse af stordriftsfordele.
- Vi skal investere mange mia. hvert år. Indtil nu er der ikke noget der tyder på, at investeringerne i udlandet begrænser de hjemlige investeringer.
- Lånemulighederne skal være tilstede. Her har vi senest set, at afkoblingen af hektarstøtten betyder en reduktion. Kreditforeningerne vurderer umiddelbart en reduktion på 11.000 kr. mindre pr. ha.
- Vi er følsomme overfor svingninger i jordpriserne. Kampen om jord giver mange problemer. Alligevel må vi erkende, at egenkapitalstørrelsen står og falder med jordpriserne. Vi kan glæde os over, at det stadig er forholdsvis let at belåne og sælge ejendommen, og stort set alle kan forlade erhvervet uden gæld.
- Vi skal også sikre, at generationsskifterne kan gennemføres hensigtsmæssigt. For det første, vil en nedslidningsstrategi for store bedrifter være både driftsøkonomisk og samfundsøkonomisk uforsvarligt. Heldigvis er det sådan, at banker, kreditforeninger og de unge svineproducenter er enige om, at man lige så godt kan starte stort, da en udbygningsstrategi kan være vanskelig og stordriftsfordelene skal udnyttes fra start af.

Alt dette og meget mere står i vores strukturreport, som vi snart vil offentliggøre. Og som vi forventer bliver grundigt studeret af vores egne basisorganisationer, af embedsmænd og journalister, og især politikerne.

Deres beslutninger er nøglen til vores fremtid ! Giver de os de rigtige rammer. Så klarer vi resten selv !

Afslutning

Afslutningsvis vil jeg gerne takke vores basisorganisationer Dansk Landbrug, Danske Slagterier og Landsforeningen af danske svineproducenter for et godt samarbejde. Også en stor tak for indsatsen hos alle vore mange samarbejdspartnere – rådgivere, firmaer, forskere, myndigheder og ikke mindst vores medarbejdere. Både i Landsudvalget og i besætningerne.

I særdeleshed vil jeg takke alle svineproducenter for jeres ukuelige optimisme og fremsynethed.

Tak for i år.